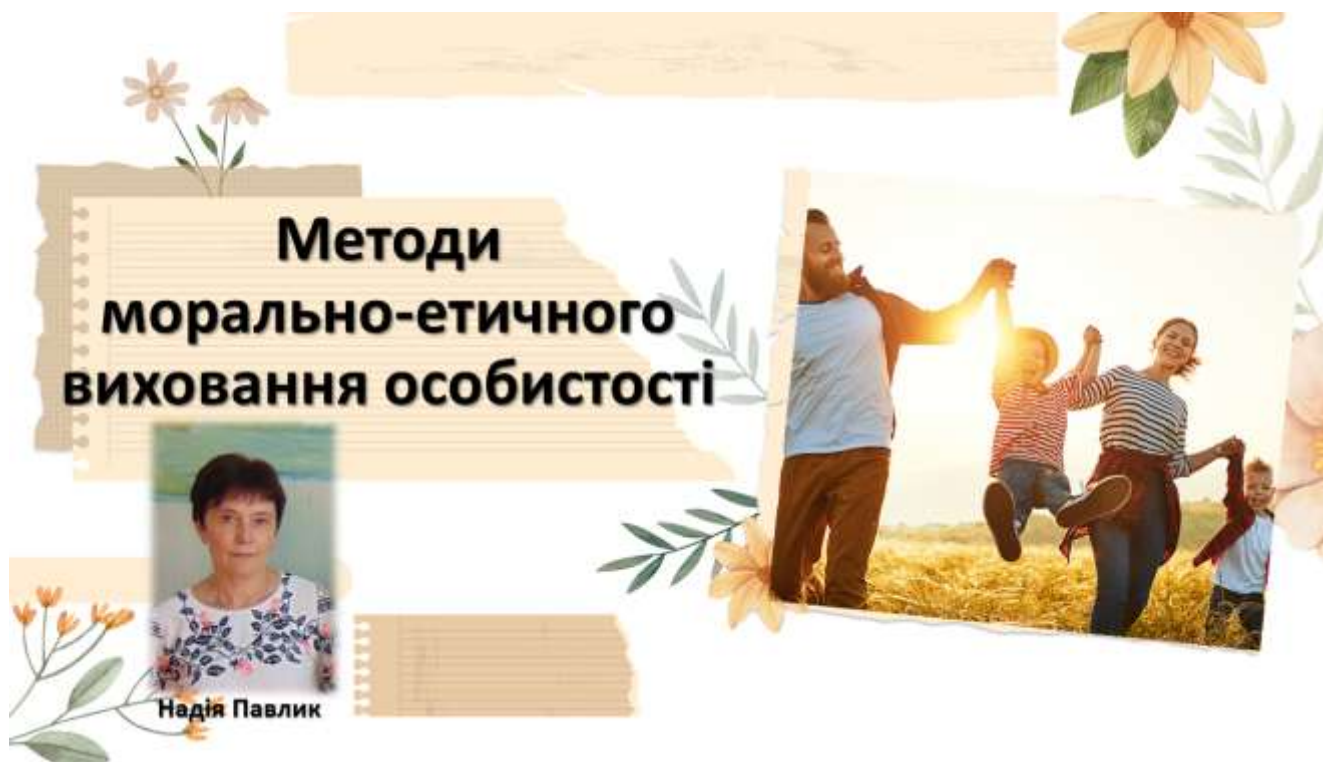

15.02.2023

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ: МЕТОДИ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Павлик Н.Ф. - Поняття морально-етичний розвиток особистості інтерпретується як здійснюване в процесі соціалізації послідовне розширення і зміцнення ціннісно-смыслові сфери особистості, формування здатності людини оцінювати і свідомо вибудовувати на основі традиційних моральних норм і моральних ідеалів ставлення до себе, інших людей, суспільства, держави, Батьківщини, світу в цілому. Виховання морально-етичних почуттів на початковому етапі передбачає невелике уявлення про національні українські цінності, розуміння відмінностей хороших вчинків і поганих, знання про правила поведінки у суспільстві, елементарні знання про релігійну картину світу, роль традиційних релігій в розвитку держави, дбайливе ставлення до всього живого, знання правил культури мовлення і поведінки, вміння зізнатися в скоєнні поганого вчинку, виховання працьовитості, творчого ставлення до життя, праці і навчання.

До найпоширеніших методів морального виховання належать методи формування моральної поведінки, методи формування моральної свідомості, методи стимулювання моральних почуттів і мотивів поведінки. Методи формування моральної свідомості їх використання має на меті засвоєння моральних уявлень і моральних понять. Методи роз'яснення і навіювання реалізуються у формі етичних бесід, у процесі яких відбувається формування основ моральної свідомості. Водночас студенти мають змогу усвідомити, осмислити свій моральний досвід.

Методика забезпечення морального становлення особистості як психолого-педагогічна проблема залишається ключовою і для науки, і для практики.

Нажаль, педагогічні дослідження майже не порушують проблеми розробки нових ефективних виховних методів, які забезпечували б педагогіку співробітництва у процесі виховання. Внаслідок цього в підростаючого покоління культивується пристосовницька мораль, є розмитими цінності орієнтації, життєві цілі й ідеали

Моральне виховання, як і будь-який напрям виховної роботи з студентами, передбачає використання системи прийомів, способів, операцій пізнання особливостей їхнього світовідчуття, мислення, поведінки і цілеспрямованого впливу на них. Щодо цього педагогіка має у своєму арсеналі універсальні та специфічні методи. Використовують їх залежно від конкретної педагогічної ситуації: віку, рівня розвитку, особливостей соціуму, його стратифікаційних груп.

Методи морального виховання — способи педагогічної взаємодії, за допомогою яких здійснюється формування особистості відповідно до мети і завдань морального виховання і вікових особливостей.

До найпоширеніших методів морального виховання належать:

- ✦ методи формування моральної поведінки;
- ✦ методи формування моральної свідомості;
- ✦ методи стимулювання моральних почуттів і мотивів поведінки.

Методи формування моральної поведінки.

Ця група методів спрямована на вироблення досвіду поведінки згідно з моральними нормами і правилами.

Серед них виокремлюють такі методи:

- ✓ практичне залучення студента до виконання конкретних правил поведінки;
- ✓ показ і пояснення;
- ✓ приклад поведінки дорослих ;
- ✓ оволодіння моральними нормами у спільній діяльності;
- ✓ вправлення у моральній поведінці;
- ✓ створення ситуацій морального вибору.

Методи формування моральної свідомості.

Використання їх має на меті засвоєння моральних уявлень і моральних понять.

Це здійснюють, послуговуючись такими методами:

- ✎ роз'яснення конкретних моральних норм і правил. Ведучи мову про них, педагог повинен доступно за формою і змістом розкрити сутність конкретних норм і правил, продемонструвати, до чого призводить ігнорування їх. Важливо проілюструвати це сюжетами з фільмів, тощо;

навіювання моральних норм і правил.

Цей метод ґрунтується на схильності до наслідування і високій емоційності. Особливої уваги потребують несміливі, замкнуті студенти, використання навіювання щодо яких може підтримати їхнє прагнення до активної поведінки, збудити віру у власні сили.

Методи роз'яснення і навіювання реалізуються у формі етичних бесід, у процесі яких відбувається формування основ моральної свідомості. Водночас студенти мають змогу усвідомити, осмислити свій моральний досвід.

Етичні бесіди — розмови класного керівника, психолога з студентами на моральні теми під час занять, у повсякденному житті.

Головне завдання етичних бесід полягає в роз'ясненні значення моральних норм і правил поведінки, аналізі вчинків, колективному обговоренні етичних проблем. Негативні прояви поведінки також можуть стати приводом для розмови, яка має на меті вироблення в студентів відповідної оцінки негативного вчинку і прагнення уникати його.

Зміст, побудова, тривалість і методика бесіди залежать від її теми, віку. Бесіди можуть бути колективними (з усією групою), груповими та індивідуальними.

Мета основної частини бесіди - роз'яснити студентам конкретний зміст певної моральної категорії, викликати емоційні переживання й відповідне ставлення до фактів, явищ, що обговорюються.

Залежно від теми бесіди, запитання можуть бути таких типів:

- ⚙️ запитання, спрямовані на розуміння основної ідеї;
- ⚙️ запитання, які передбачають з'ясування ставлення до певних «героїв», «антигероїв» обґрунтування свого вибору;
- ⚙️ запитання, які вимагають оцінки вчинків і поведінки та обґрунтування її;
- ⚙️ запитання, спрямовані на встановлення причин і мотивів поведінки і окремих вчинків;
- ⚙️ запитання, які допомагають встановити зв'язок між поведінкою вдома, в навчальному закладі, в громадських місцях;
- ⚙️ запитання, які спрямовані на узагальнення моральних знань, норм і правил моралі;
- ⚙️ запитання, які допомагають усвідомити значення додержання норм і правил моралі;
- ⚙️ запитання, які спрямовані на розуміння взаємовідносин між людьми на основі виконання чи порушення норм моралі;
- ⚙️ запитання, що сприяють розумінню емоційної сфери, психологічного стану.

Методи стимулювання моральних почуттів і мотивів поведінки.

Використання їх передбачає спрямування студентів на дотримання моральних норм, застереження від їх порушень. З цією метою використовують:

 приклад інших. Ефективність його ґрунтується на здатності до наслідування людей, які оточують його, героїв літературних творів, кінофільмів, спектаклів. Безперечно, це мають бути популярні серед студентів особистості;

педагогічна оцінка поведінки, вчинків студента.

 Педагогічна оцінка має орієнтуючу (уточнює уявлення про моральні вимоги) і стимулюючу (заохочує до моральної поведінки) функції. Важливо, щоб вона була об'єктивною, своєчасною, а її вимогливість, принциповість поєднувалися з добрим ставленням та зацікавленістю в її успіхах. Крім того, студент має знати, чим мотивована конкретна оцінка його вчинку;

колективна оцінка поведінки, вчинків.

 Використання її забезпечує єдність уявлень і поведінки. Будь-які дії студентів мають у своїй основі певну мету, моральну спрямованість, а їх наслідки породжують почуття задоволення, впевненості у собі або сорому, невдоволення.

схвалення моральних вчинків.

Прагнення до особистісного вдосконалення та визнання поведінки достойною. Схвальна оцінка заохочує моральні вчинки, дає приклад для наслідування іншим, забезпечує їхнє доброзичливе ставлення, формує основи колективної думки. Заслугує на підтримку прагнення не лише самим добре поводитись, а й вимагати відповідної поведінки від однолітків.

заохочення студентів до моральних вчинків.

Послугування цим методом вимагає від вихователів і батьків великого педагогічного такту. Прагнення до моральної поведінки має бути підтримане, схвалене дорослим, однак щоразу це робити складно.

осуд недостойних вчинків.

З огляду на особливості психічного розвитку цей метод використовують рідко, оскільки він може заподіяти моральної шкоди, викликати негативне ставлення до особистості педагога.

Отже, процес виховання повинен включати студента (дитину) у виховну діяльність, точніше – самодіяльність, яка розгортається під дією педагогічних впливів. Цього можна досягти за умови, якщо система виховних впливів проектуватиметься з максимальним урахуванням розвитку її психологічних закономірностей і особливостей у певному віковому періоді.